NOTARY
MANJUSHA
S. TADAY
REG.NO.15587
DISTRICT PUNE
MAHARASHTRA
EXPIRY DT.
24/11/2029
GOVERNMENT OF INDIA

BEFORE THE NATIONAL GREEN TRIBUNAL,
WESTERN ZONE BENCH, PUNE

ORIGINAL APPLICATION NO. 97 OF 2025 (WZ)

Krunnal Gharre ...**Applicant**

Versus

Pune Municipal Corporation & Ors. ...**Respondents**

ADDITTIONAL AFFIDAVIT IN REPLY ON BEHALF OF RESPONDENT NOS. 1 AND 2 – PUNE MUNICIPAL CORPORATION (PMC)

I, Dr. Ashok D. Ghorpade, Age: Adult, Occupation: Service, presently working as Member Secretary, Tree Authority, Pune Municipal Corporation, having office at Pune Municipal Corporation Building, Shivajinagar, Pune, do hereby state on solemn affirmation as under :

1. I am working in the capacity of Member Secretary in the Pune Municipal Corporation. I am filing this present Additional Affidavit in Reply.

2. I state that I am duly authorized by the Respondents to file the present Additional Affidavit-in-reply in my official capacity. I

disassociate myself from any persona allegations made against me by the applicant in the present application. I have perused documents which has been produced by the Assistant Municipal Commissioner also known as Tree Officers of respective 15 wards and therefore I have understood the contents of the application and am filing the present affidavit based on the records and information available with the Respondent Corporation.

3. I say that I have read and perused the Rejoinder Affidavit filed by the Applicant. Save and except what is specifically admitted herein, all allegations, contentions and averments made therein are denied as false, incorrect, misconceived and contrary to record.

4. In reply to paragraph 3 of the Rejoinder, I state that the information regarding compensatory plantation submitted by the Respondent Corporation has been compiled on the basis of reports received from the concerned permission holders and inspections conducted by the Tree Authority. The data furnished before this Hon'ble Tribunal is accurate and based on official records maintained by the Respondent Corporation.

5. In reply to paragraphs 4 to 6, I submit that under the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Rules, 2009, applicants are required to submit reports regarding compensatory

NOTARY ★ MANJUSHA S. TADAY REG.NO.15587 DISTRICT PUNE MAHARASHTRA EXPIRY DT. 24/11/2029 ★ GOVERNMENT OF INDIA

plantation in Form-G. The prescribed format is made available on the official website of Pune Municipal Corporation.

6. It is submitted that in practice, applicants frequently submit compliance reports accompanied by photographs of plantations. Such reports are verified by site inspections conducted by the Tree Authority. Therefore, the compensatory plantation data submitted by the Respondents is based upon physical verification and official records and cannot be termed as inaccurate.

7. The contention of the Applicant that the number of compensatory trees should be approximately 4,80,000 is incorrect and misleading. Prior to the amendment of 2021, compensatory plantation was governed by Resolution No.14A dated 17.12.2014, under which plantation was generally required in the ratio of 1:3. **Hereto marked and annexed as Annexure R-1A.**

8. I state that after the amendment of the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975 in the year 2021, compensatory plantation is required to be undertaken in accordance with the amended statutory provisions, which are based upon the estimated age of the tree proposed to be felled or transplanted. Consequently, the figure of 3,55,126 compensatory trees stated in the Reply Affidavit is correct and is based on the amended legal

NOTARY
MANJUSHA
S. TADAY
REG.NO.15587
DISTRICT PUNE
MAHARASHTRA
EXPIRY DT.
24/11/2029
GOVERNMENT OF INDIA

framework. **Hereto marked and annexed as Annexure R-1B is the copy of amendment.**

9. The Applicant has also questioned the figure of 40,507 trees planted. It is submitted that even in cases where Form-G has not been submitted by the applicants, plantation has been physically verified by the Tree Authority and the same has also been recorded through the GIS/GPS Tree Census exercise conducted by the authorized agency.

10. The allegation regarding plantation being shown in Africa or outside India is wholly misconceived. The discrepancy pointed out by the Applicant arose due to typographical interchange of latitude and longitude coordinates at only a few locations. The plantation locations are clearly identified by detailed site addresses. The error was purely clerical and does not affect the existence of plantations on the ground.

11. The Applicant has sought to create an unwarranted controversy on the basis of isolated typographical mistakes despite the fact that the plantation sites are identifiable through complete location descriptions and verification records.

12. In reply to paragraph 15, it is submitted that the tree census undertaken by Pune Municipal Corporation during the period 2016–

NOTARY
MANJUSHA S. TADAY
REG.NO.15587
DISTRICT PUNE
MAHARASHTRA
EXPIRY DT. 24/11/2029
GOVERNMENT OF INDIA

2024 recorded 57,81,578 trees within the earlier municipal limits. The exercise was completed on 28.03.2024. The tree census information is available through the dedicated Tree Census portal maintained by Pune Municipal Corporation. The compensatory plantation data submitted before this Hon'ble Tribunal has also been verified through GIS/GPS based records and the agency engaged for tree census work.

13. The Applicant's contention that the Respondent Corporation is deliberately avoiding forfeiture of security deposits is denied.

14. Under the provisions of the Act and Resolution No.14A dated 17.12.2014, a security deposit of Rs.10,000/- per tree is accepted for ensuring plantation, preservation and maintenance of compensatory trees. The said security deposit is not the statutory valuation of the tree proposed to be felled. It is merely a security mechanism intended to ensure compliance with plantation obligations.

15. Section 8(5A) of the Act requires the applicant and the Tree Authority to ensure compensatory plantation and survival of trees for a minimum period of seven years. The provison relating to deposit of an amount equivalent to tree valuation cannot presently be implemented because the State Government has not yet notified the methodology for valuation of trees as contemplated under the

NOTARY
MANJUSHA S. TADAY
REG.NO.15687
DISTRICT PUNE
MAHARASHTRA
EXPIRY DT. 24/11/2029
GOVERNMENT OF INDIA

Act. For this reason, Pune Municipal Corporation has already addressed correspondence to the State Government seeking guidance regarding valuation and implementation of the amended provisions. The Applicant's contention that the Tree Authority itself is obligated to undertake plantation from security deposit amounts has no basis in the Act. The statutory responsibility of plantation primarily rests upon the permission holder. **Hereto marked and annexed as Annexure R-1C is the copy of correspondence with the state government.**

16. The allegations regarding conflict of interest on the part of the Municipal Commissioner are denied.

17. The Municipal Commissioner functions as Chairperson of the Tree Authority by virtue of statutory provisions. Both offices are created under law and their exercise cannot be termed illegal merely because they are held by the same authority. The decisions of the Tree Authority are not unilateral decisions of the Municipal Commissioner but are taken through the statutory mechanism involving the Tree Authority Committee and Expert Committee.

18. The Applicant's calculation regarding alleged shortfall of security deposits is incorrect. The fact that Rs.18.16 crore has been collected

NOTARY GOVERNMENT OF INDIA MANJUSHA S. TADAY REG.NO.15587 DISTRICT PUNE MAHARASHTRA EXPIRY DT. 24/11/2028

does not imply that the balance amount pertains exclusively to Pune Municipal Corporation projects.

19. Permissions granted during the relevant period include proposals relating to dangerous trees, public utility works and various Government projects. Collection of security deposits depends upon the nature of the proposal and the prevailing administrative practice and cannot be mechanically equated with the total number of trees involved.

20. The Applicant has incorrectly described the procedure followed by Pune Municipal Corporation for processing tree felling and transplantation proposals.

21. The existing procedure is in conformity with the directions issued by the Hon'ble Bombay High Court in PIL No.93 of 2009 and the provisions of the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975. A provisional NOC is issued on the basis of a proposed development layout showing existing trees and likely tree impacts. The same enables scrutiny of the development proposal from the tree preservation perspective. Thereafter, a separate proposal for tree felling/transplantation is submitted along with sanctioned plans, commencement certificate, Form-C, photographs, undertaking and other requisite documents. Site

NOTARY
MANJUSHA S. TADAY
REG.NO.15587
DISTRICT PUNE
MAHARASHTRA
EXPIRY DT. 24/11/2029
GOVERNMENT OF INDIA

inspections are conducted by the Expert Committee and Tree Officer, objections are invited through public notice, hearings are conducted and only thereafter is the proposal placed before the competent authority for approval. Security deposit is collected before grant of final permission. Therefore, the procedure followed by the Respondent Corporation is lawful, transparent and consistent with the applicable statutory framework.

22. The allegation that Pune Municipal Corporation has falsely claimed non-availability of land for plantation is denied.

23. It is submitted that after inclusion of additional villages pursuant to Government Notification dated 30.06.2021, the municipal area has increased from approximately 243.88 sq. km. to approximately 519 sq. km. Identification of suitable land for plantation requires verification of ownership, possession, reservation status and long-term availability of such land. Mere availability of open land in satellite imagery does not establish that such land is available for plantation purposes.

24. Large portions of land within the municipal limits belong to the Forest Department, Defense Authorities and various Government Departments. Pune Municipal Corporation has been making efforts

NOTARY MANJUSHA S. TADAY REG NO.15587 DISTRICT PUNE MAHARASHTRA EXPIRY DT. 24/11/2029 GOVERNMENT OF INDIA

to secure suitable land for plantation and has corresponded with concerned authorities in this regard.

25. Pune Municipal Corporation has undertaken various plantation initiatives including Miyawaki plantations, monsoon plantation drives, Amrit Van projects and distribution of saplings to citizens. The Respondent Corporation remains committed to increasing green cover and ensuring compliance with the objectives of the Tree Act.

26. In view of the above, the allegations made in the Rejoinder Affidavit are devoid of merit and deserve to be rejected.

27. I say and submit that this Hon'ble Tribunal be pleased to dismiss the contentions raised in the Rejoinder Affidavit and pass such further orders as may be deemed fit and proper in the facts and circumstances of the case.

NOTARY
MANJUSHA S. TADAY
REG.NO.15587
DISTRICT PUNE
MAHARASHTRA
EXPIRY DT. 24/11/2029
GOVERNMENT OF INDIA

Respondent No. 1 & 2
Dr. Ashok D. Ghorpade
Joint Municipal Commissioner
&
Member Secretary, Tree Authority
Pune Municipal Corporation

Pune
Date: 22/06/2026

NOTARY
MANJUSHA S. TADAY
REG.NO.15587
DISTRICT PUNE
MAHARASHTRA
EXPIRY DT. 24/11/2029
GOVERNMENT OF INDIA

VERIFICATION

I, Dr. Ashok D Ghorpade, Age: Adult, Member Secretary, tree Authority Department, Pune Municipal Corporation authorized signatory for the Pune Municipal Corporation do hereby state on solemn affirmation that what is stated forgoing Para's is true and correct to my knowledge and belief.

Solemn affirmation at Pune

This 27 day of June 2026.

27/06/2026

Adv. For Respondent No. 1 & 2

Respondent No. 1 & 2
Dr. Ashok D. Ghorpade
Joint Municipal Commissioner
&
Member Secretary, Tree Authority
Pune Municipal Corporation

BEFORE ME

MANJUSHA S.TADAY
ADVOCATE & NOTARY
GOVERNMENT OF INDIA
Noted And Registered
At Serial Number 1157/2026

पुणे महानगरपालिका

वृक्ष प्राधिकरण

समिती ठराव

सभा क्र.४ दिनांक :- १७/१२/२०१४

विषय क्रमांकः-१४ (अ) ठराव क्रमांक :- १४ (अ) खाते: मा.अति.महा.आयुक्त (ई)

विषय – नविन वृक्ष संवर्धनापोटी ठेव रक्कम स्विकारणेस मान्यता मिळणेबाबत.

संदर्भ :- मा.उद्यान अधिक्षक (वृक्ष),पुणे मनपा यांचे जा.क्र.सस/वृक्ष प्राधिकरण/१४ अ, दिनांक १०/१२/२०१४ यांचे विषयपत्र.

१) पुणे महानगरपालिकेच्या हद्दीतील जमिनीच्या विकासासाठी अडथळा करणारे वृक्ष काढणे, पुनर्रोपण करणे या प्रित्यर्थ रक्कम रुपये १०,०००/- ठेव स्विकारणेस त्याबद्दल्यात १:३ स्थानिक उपलब्ध वृक्षांच्या जाती त्याच जागी किंवा आदेशात विनिर्दिष्ठ करण्यात येईल, अशा इतर योग्य जागी लावणे, संरक्षण व जतन करणेच्या अटीवर ठेव रक्कम स्विकारून महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र)झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५, महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र)वृक्ष संरक्षण आणि संवर्धन नियम,२००९ व मे. उच्च न्यायालय,मुंबई यांचे जनहित याचिका क्र. ९३/२००९, दि. २० सप्टेंबर २०१३ रोजी देण्यात आलेल्या आदेशास अधिन राहून परवानगी देणेस,

२) पुणे महानगरपालिकेच्या हद्दीत महानगरपालिकेच्या विविध विकासास, रस्ता रुंदीकरण इत्यादी कामास अडथळा करणारे वृक्ष काढणे, पुनर्रोपण करणे या कामासाठी त्या विभागामार्फत वृक्ष काढणे, पुनर्रोपण करणे व नविन स्थानिक उपलब्ध वृक्षांच्या जातींची लागवड करणे, संरक्षण व जतन करणेच्या अटीवर संबंधित खात्याकडून हमीपत्र घेवून परवानगी देणेस,

३) पुणे महानगरपालिकेच्या हद्दीमध्ये वादळवारा,आग,वीज किंवा मुसळधार पावसाने वृक्ष पडले असतील/नष्ट झाले असतील किंवा झाड मेलेले असेल किंवा वृक्ष रोगग्रस्त,नैसर्गिकरित्या भिंतीमध्ये वाढले असेल तर त्यापासून जीवितास वा मालमत्तेस धोका असल्यास किंवा त्यामुळे वाहतुकीस अडथळा होत असल्यास अशा जमिनीच्या मालकाला किंवा भोगवटादाराला अशा पडलेल्या किंवा नष्ट झालेल्या वृक्षांऐवजी समुचित प्रमाणात जागेवर वृक्ष नसल्यास, स्थानिक जातीचे किंवा इतर स्थानिक जातीचे एक किंवा अधिक वृक्ष लावण्याच्या अटीवर ठेव रकमेची अट शिथिल करून त्याच जागी किंवा इतर योग्य जागी वृक्ष लावणेच्या अटीवर मा.वृक्ष अधिकारी यांनी परवानगी देणेस,

४) पुणे महानगरपालिकेच्या हद्दीत ज्याला वृक्ष लावण्याचा निर्देश देण्यात आला असा जमिनीचा मालक किंवा भोगवटादार त्या वृक्षांची योग्य वाढ होत आहे आणि त्यांचे चांगले जतन होत आहे, हे पाहण्यास जबाबदार राहील व तो अशा वृक्षांच्या किंवा वृक्षांच्या स्थितीविषयीचा,तीन वर्षाच्या कालावधीसाठीचा अहवाल,सहा महिन्यांतून एकदा वृक्ष अधिकाऱ्याला देणेस,

५) पुणे महानगरपालिकेच्या हद्दीतील वृक्ष अधिकाऱ्याच्या मान्यतेने जमिनीच्या विकासासाठी परवानगी देणेस (पूर्व ना हरकत पत्र) तसेच कोणत्याही इमारतीस कोणतेही समाप्तीचे किंवा भोगवट्याचे प्रमाणपत्र देताना महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) वृक्ष संरक्षण आणि संवर्धन नियम,२००९ मधील अनुसुची १ कलम ७ (एच) मध्ये रस्त्यांच्या बाजुने व विविध वापराखालील लागवड करावयाच्या वृक्षांच्या संख्याबाबतची प्रमाणके (उदा. १ वृक्ष/भूखंडाच्या १०० चौ.मी.क्षेत्रासाठी) याप्रमाणे वृक्षांची लागवड केली असल्यास परंतू वृक्ष १० से.मी. पेक्षा कमी घेर व ३ मी. पेक्षा कमी उंची व वृक्षाचे वय ५ वर्षापेक्षा कमी असल्यास/ नव्याने वृक्ष लागवड केलेली असल्यास वृक्ष संरक्षण व जतन करण्याची जबाबदारी आणि आदेशाचे योग्यरित्या पालन व्हावे, म्हणून प्रति वृक्ष रक्कम रू.१०,०००/- (दहा हजार रूपये) ठेव स्विकारणेस,

६) पुणे महानगरपालिकेच्या हद्दीत वृक्षारोपणाच्या आदेशाचे पालन करण्यात कसूर केल्यास ठेव रक्कम जमा करणेस,

७) मा. महापालिका आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांचे संदर्भ क्र. ६ च्या कार्यालयीन परिपत्रकाप्रमाणे संबंधित खात्यांनी कार्यवाही करणेस,

मान्य

सुचक:- सौ कमलताई व्यवहारे

अनुमोदक:- दि. स. पोळेकर

अध्यक्ष
वृक्ष प्राधिकरण
पुणे महानगरपालिका

सदस्य सचिव तथा वृक्ष अधिकारी
वृक्ष प्राधिकरण
पुणे महानगरपालिका

PUNE MUNICIPAL CORPORATION

TREE AUTHORITY

COMMITTEE RESOLUTION

MEETING NO.04 DATE 17/12/2014

SUBJECT NO - 14A RESOLUTION NO. 14 (A)

DEPARTMENT - ADD.MUNICIPAL COMMISSIONER (ESTATE)

Subject: Approval for accepting deposit amounts for new tree conservation.

Reference: Letter from the Hon. Garden Superintendent (Trees), Pune Municipal Corporation, Reference No. Sas/Tree Authority/14 A, dated 10/12/2014.

1) For the removal or transplantation of trees obstructing land development within the Pune Municipal Corporation limits, a security deposit of ₹10,000/- will be accepted. Permission is granted on the condition that three local tree species must be planted for every one tree removed (1:3 ratio). These must be planted at the same site or a location specified in the order. This is subject to the provisions of the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975, the 2009 Rules, and the High Court, Mumbai order dated September 20, 2013 (PIL No. 93/2009).

2) For removing or transplanting trees that obstruct various municipal development projects (such as road widening), the concerned department must handle the removal and transplantation. Permission is granted upon receiving a guarantee letter from the relevant department promising to plant, protect, and maintain new local tree species.

3) In cases where trees within PMC limits have fallen or been destroyed due to storms, fire, lightning, or heavy rain, or if a tree is dead, diseased, or growing naturally in a wall and poses a danger to life, property, or obstructs traffic:The landowner or occupier is required to plant an appropriate number of trees in place of the destroyed ones. If there is no space available on-site, the Tree Officer may waive the deposit requirement and grant permission on the condition that one or more local tree species be planted at the same location or another suitable site.

4) The landowner or occupant who has been directed to plant trees within the Pune Municipal Corporation limits shall be responsible for ensuring their proper growth and maintenance. Furthermore, they are required to submit a status report of such tree(s) to the Tree Officer once every six months for a period of three years.

5) When granting permission for land development (NOC) or issuing a Completion/Occupancy Certificate for any building, the Tree Officer shall ensure compliance with the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Rules, 2009 (Schedule 1, Clause 7-H).This includes standards for planting trees along roadsides and in various plots (e.g., 1 tree per 100 sq. meters of plot area). If the planted trees have a girth of less than 10 cm, a height of less than 3 meters, or are less than 5 years old, a security deposit of ₹10,000 (Ten Thousand Rupees) per tree shall be accepted to ensure the responsibility of conservation and proper following of orders.

6) In the event of a failure to comply with the tree plantation orders within the Pune Municipal Corporation limits, the deposited security amount shall be forfeited/deposited (to the corporation).

7) The concerned departments shall take necessary action as per the official circular (Ref. No. 6) issued by the Hon. Municipal Commissioner, Pune Municipal Corporation.

"Approved"

(Proposer)
--SD--
(Mrs. Kamaltai Vyavhare sign)
(Tree Authority Committee Member)

--SD--
(Chairman)
Tree Authority
Pune Municipal Corporation

--SD--
(Seconder)
(Mr.D.S.Polekar sign)
(Tree Authority Committee Member)

-- SD ---
Member Secretory
In charge Tree officer
Tree Authority Committee
Pune Municipal Corporation

महाराष्ट्र शासन
पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : वृक्ष अ २०२१/ प्र.क्र.१९/ तां.क.४
हुतात्मा राजगुरू चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ०६ ऑगस्ट, २०२१

<u>वाचा:</u> महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण भाग चार, दिनांक १६ जुलै, २०२१ रोजी प्रसिध्द महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) अधिनियम, २०२१ (सन २०२१ चा अधिनियम क्रमांक ९)

<u>परिपत्रक :</u>

राज्यातील नागरी भागातील झाडांचे संरक्षण व जतन करण्यासाठी "महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५" (यापुढे "**मुख्य अधिनियम**" असे संबोधण्यात आले आहे.) हा अधिनियम अस्तित्वात आहे. या मुख्य अधिनियमात आणखी सुधारणा करण्याकरिता, "महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) अधिनियम, २०२१" (सन २०२१ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९) (यापुढे "**सुधारित अधिनियम**" असे संबोधण्यात आले आहे.) महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण भाग चार मध्ये दिनांक १६ जुलै, २०२१ रोजी प्रसिध्द करण्यात आला आहे. सदर महाराष्ट्र शासन राजपत्राची मराठी व इंग्रजी प्रत माहितीसाठी व पुढील योग्य त्या कार्यवाहीसाठी सोबत जोडली आहे.

२. "महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५" मध्ये दिनांक १६ जुलै, २०२१ च्या महाराष्ट्र शासन राजपत्रान्वये करण्यात आलेल्या ठळक तरतूदी व संबंधित कलमे पुढील प्रमाणे आहेत: -

(१) **"पुरातन (हेरिटेज) वृक्ष:**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम २ मध्ये विविध संज्ञांची व्याख्या देण्यात आली आहे. सुधारित अधिनियमान्वये त्यामध्ये खंड (१-क) नव्याने समाविष्ट करून पुरातन (हेरिटेज) वृक्ष ही संज्ञा समाविष्ट करून, त्याची परिभाषा शासनाव्दारे अधिसूचित करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे.

त्यानुसार, "पुरातन (हेरिटेज) वृक्ष, हा कोणत्याही प्रजातीचा असा वृक्ष असेल, ज्यांचे अंदाजित वय ५० वर्षे किंवा त्याहून अधिक असेल." अशी पुरातन (हेरिटेज) वृक्षाची परिभाषा निश्चित करणारी अधिसूचना शासन स्तरावरून निर्गमित करण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

(२) **वृक्षांचे वय:**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम २ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये नव्याने समाविष्ट खंड (१-क), मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८ मधील, पोट कलम (३) मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये नव्याने समाविष्ट केलेल्या

खंड (क) (दोन) (सहा) व पोट कलम (५) मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये नव्याने समाविष्ट केलेल्या खंड (ब) नुसार शासना मार्फत वृक्षांचे वय निर्धारित करण्याचे निकष व पध्दती ठरवून देण्याची तरतूद करण्यात आली आहे.

त्यानुसार, वृक्षांना पुरातन (हेरिटेज) दर्जा देण्यासाठी, भरपाई वृक्षारोपणांतर्गत लागवड करावयाच्या वृक्षांची संख्या निश्चित करण्यासाठी व पाडावयाच्या वृक्षाचे वय निर्धारित करण्यासाठी निकष व पध्दती निश्चित करणारी अधिसूचना शासन स्तरावरून निर्गमित करण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

(३) **भरपाई वृक्षारोपण:**

मुख्य अधिनियामाच्या कलम ८ मध्ये,

(i) **सुधारित अधिनियमान्वये पोट कलम (५) ला खंड (अ) असा नवीन क्रमांक देऊन त्यामध्ये सदर दुरूस्ती करण्यात आली आहे.**

- पाडण्यात येणाऱ्या वृक्षांच्या अंदाजित केलेल्या वयाइतक्या वृक्षांच्या संख्ये इतकी वृक्ष लावावीत.
- लागवड करताना किमान ६ फूट उंचीची रोपे लावण्यात यावीत.

(ii) **सुधारित अधिनियमान्वये पोट कलम (५अ) व त्याचे परंतुकांन्वये सदर दुरूस्ती करण्यात आली आहे.**

- अशा प्रकारे लावण्यात येणारे वृक्षांचे सात वर्षा पर्यत संगोपन करणे आवश्यक राहील.
- या कालावधी मध्ये वृक्ष न जगल्यास, तितक्याच संख्येची वृक्ष लागवड करून त्याची हानीपूर्ती करावी लागेल.
- नुकसान भरपाई म्हणून वृक्ष लागवड करणे शक्य नसेल तर, तोडल्या जाणाऱ्या वृक्षांच्या मूल्यांकनापेक्षा कमी नसेल एवढी रक्कम अर्जदार जमा करू शकतात. असे मुल्यांकन शासनाव्दारे अधिसूचित करण्यात येईल अशा पध्दतीवर आधारित असेल.

वृक्षांचे मुल्यांकन ठरविण्याची कार्यपध्दती ठरवून त्याबाबतची अधिसूचना शासन स्तरावरून निर्गमित करण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

(४) **मोठया प्रमाणातील वृक्ष तोड:**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये पोट कलम (३) खंड (अ-१) नंतर परंतुक दाखल करून सदर दुरूस्ती करण्यात आली आहे.

- पाच वर्षे किंवा त्याहून अधिक वयाची २०० हून अधिक वृक्ष तोडण्याचा प्रस्ताव महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाकडे पाठविला जाईल.
- स्थानिक वृक्ष प्राधिकरणाने याची खात्री करुन घ्यावी की, वृक्षांची संख्या निश्चित केलेल्या मर्यादेत ठेवण्यासाठी प्रकल्पांचे लहान लहान भागात विभाजन केले जाणार नाही.

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये पोट कलम (५ ब) (ड) अन्वये सदर दुरूस्ती करण्यात आली आहे.

- महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाने झाडे तोडण्याची शिफारस जारी केली तरी, स्थानिक वृक्ष प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणास त्यांच्या निर्णयावर पुनर्विचार करण्याची विनंती करू शकतील.

(५) **महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण:**

(अ) स्थापना :

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये नवीन पोट कलम (अ-१) समाविष्ट करून राज्यस्तरावर शासनाच्या सचिव पदापेक्षा कमी दर्जाचे नसतील अशा अधिकाऱ्यांचा समावेश असणारे महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण घटित करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे.

त्यानुसार, महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण घटित करणारी अधिसूचना शासन स्तरावरून निर्गमित करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(ब) कर्तव्ये:

मुख्य अधिनियमाच्या प्रकरण चार मधील कलम ७ च्या अगोदर, सुधारित अधिनियमान्वये खालील नवीन कलम ६अ समाविष्ट करून महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाची कर्तव्ये विहित करण्यात आली आहेत:

(एक) वृक्ष प्रधीकारणाच्या कामकाजाचे संनियंत्रण करणे;

(दोन) संपूर्ण राज्यातील पुरातन (हेरीटेज) वृक्षांचे संरक्षण व संवर्धन करणे;

(तीन) पाच वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक वयाची दोनशेपेक्षा अधिक झाडे तोडण्याच्या संबंधात, वृक्ष प्राधिकरणाने त्याच्याकडे निर्दिष्ट केलेल्या अर्जावर निर्णय घेणे;

(चार) पुरातन (हेरीटेज) वृक्ष तोडण्याच्या संबंधात, वृक्ष प्राधिकरणाने त्यांच्याकडे निर्दिष्ट केलेल्या अर्जांवर निर्णय घेणे;

(पाच) झाडाचे संरक्षण व संवर्धन करण्याशी संबंधित असणारी इतर कोणतीही कामे करणे."

(६) **स्थानिक वृक्ष प्राधिकरण :**

(अ) रचना:

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३ मधील सुधारित अधिनियमान्वये दाखल केलेल्या पोट कलम (२) व पोट कलम (३) अन्वये सदर तरतूद करण्यात आली आहे.

- वृक्ष तज्ञ हे स्थानिक वृक्ष प्राधिकरणाचा भाग असतील.
- वृक्ष प्राधिकरणाने घेतलेले निर्णय वृक्ष तज्ञांच्या सल्ल्यावर आधारित राहील.
- नगर परिषदेच्या बाबतीत वृक्ष प्राधिकरणाचे अध्यक्ष "**मुख्याधिकारी**" राहतील.

(ब) कर्तव्ये :

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये दाखल केलेल्या खंड (ब), खंड (ज), खंड(के), खंड(ल), खंड (म), खंड (न) व खंड (ओ) दाखल करून सदर तरतूद करण्यात आली आहे.

- दर पाच वर्षांनी वृक्षांची गणना केली जाते याची खात्री करतील.
- हेरिटेज वृक्ष म्हणून वर्गीकरण करणे, गणना करणे आणि संवर्धन करणे.
- स्थानिक प्रजातीच्या झाडांची लागवड आणि त्यांचे जतन करणे.
- नागरी स्थानिक प्राधिकरणाच्या कार्यक्षेत्रातील सर्व भूमीवरील वृक्षांचे अस्तित्व सुनिश्चित करणे.
- शहरी स्थानिक प्राधिकरणाच्या किंवा सरकारी मालकीच्या जमिनीवर वृक्षारोपण केले जाईल हे सुनिश्चित करणे. हे वृक्षारोपण वैज्ञानिक पद्धतीने, स्थानिक प्रजातींच्या संरक्षणाच्या दृष्टीने व वृक्षारोपणांतर्गत क्षेत्र हे किमान ३३% असेल या उद्देशाने केले जाईल.

- वृक्षांची देखभाल व छाटणी (pruning) शास्त्रोक्त पद्धतीने आणि तज्ज्ञांच्या मार्गदर्शनावर केली जाते हे सूनिश्चित करणे.
- नुकसान भरपाईसाठीची लागवड व त्याचे संगोपन सुनिश्चित करणे.
- वृक्ष उपकराचा उपयोग वृक्षांच्या संवर्धनासाठी सुनिश्चित करणे.
- महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाने वेळोवेळी नियुक्त केलेल्या इतर कामे / जबाबदाऱ्या पार पाडणे.

(७) **वृक्ष गणना:**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये सुधारित केलेल्या खंड(ब) अन्वये सदर तरतूद करण्यात आली आहे.

- दर पाच वर्षांनी किमान एकदा वृक्ष गणना करावी.
- नवीन तंत्रज्ञानाचा (GIS) वापरासाठी प्रोत्साहन देणे.

(८) **लागवडीसाठी सामुहिक जमीन :**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये सदर तरतूद करण्यात आली आहे.

- स्थानिक वृक्ष प्राधिकरण वृक्षारोपण करण्याच्या उद्देशाने जमीन सुनिश्चित करणे.
- वृक्षारोपण शास्त्रीय पध्दतीने केले जावे.
- हरित क्षेत्रामध्ये सुधारणा करण्यासाठी स्थानिक प्रजातींच्या वृक्षांच्या लागवडीस प्रोत्साहन देण्यात यावे.
- जागा उपलब्ध नसल्यास भरपाई वृक्षारोपण हे सार्वजनिक जमिनीवर केले जाऊ शकते
- **खालील काही वृक्षारोपण पद्धती अवलंबल्या जाऊ शकतात:**

  १) मियावाकी वृक्षारोपण

  २) अमृत वन

  ३) स्मृती वन

  ४) शहरी वने

(९) **वृक्षांचे पुनर्रोपण :**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये दाखल केलेल्या नवीन खंड (आय) दाखल करून सदर तरतूद करण्यात आली आहे.

- पुनर्रोपण केवळ तज्ञांच्या मार्गदर्शनावर केले जावे.
- पुनर्रोपण करण्यात येणाऱ्या वृक्षाच्या अंदाजे वया इतके वृक्षारोपण भरपाई म्हणून करावे.

(१०) **वृक्ष संरक्षणासाठी पर्यायी प्रकल्प:**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८ मधील, पोट कलम (२) मध्ये, दाखल केलेल्या परंतुकान्वये सदर तरतूद करण्यात आली आहे.

- प्रकल्पाचे आरेखन करताना कमीत कमी झाडे तोडण्यात यावीत या अनुषंगाने पर्यायी विकल्पांचा विचार केला जावा.

(११) **वृक्ष उपकर :**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम १८ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये पोट कलम (३) व पोट कलम (४) दाखल करून पुढील प्रमाणे तरतूद करण्यात आली आहे.

- शासन वेळोवेळी निर्देश देईल अशा रितीने वृक्ष उपकराचा विनियोग स्थानिक प्राधिकरणाव्दारे करण्यात येईल.
- विद्यमान हरित आच्छादन क्षेत्रे विचारात घेऊन, झाडांचे जतन व संवर्धन करण्यासाठी, उपकराच्या विनियोगासाठी शासन स्थानिक प्राधिकरणास निर्देश देईल.

त्यानुसार, वृक्ष उपकराच्या विनियोगासाठी विविध निकष निर्धारित करण्याची बाब शासन स्तरावर सुरू आहे.

(१२) **दंडाच्या तरतुदी :**

मुख्य अधिनियमाच्या कलम २१ मध्ये, सुधारित अधिनियमान्वये पोट कलम (१) मध्ये सुधारणा करून पुढील प्रमाणे तरतूद करण्यात आली आहे.

- दंडाची रक्कम हि वेळोवेळी अधिसूचित केल्याप्रमाणे आकारली जाईल.
- सदर रक्कम प्रति वृक्षास जास्तीत जास्त रू. १ लाख पर्यंत मर्यादित राहील.

त्यानुसार, झाडांचे मुल्य ठरविण्याची पध्दती अधिसूचित करण्याची बाब शासन स्तरावर सुरू आहे.

३. महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५ यामध्ये वेळोवेळी करण्यात आलेल्या सर्व सुधारणांचा विचार करून अधिनियमातील तरतूदींची सर्व संबंधित नागरी स्थानिक संस्थांमध्ये तात्काळ अंमलबजावणी करण्यात यावी.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून, त्याचा सांकेतांक २०२१०८०६१८०८०६६९०४ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Manisha Patankar Mhaiskar

Digitally signed by Manisha Patankar Mhaiskar
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Environment And Climate Change Department, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=fef2886076676dbebee07d0f1af7414b764ea7e53eca a48a423e4054ca267ca6, cn=Manisha Patankar Mhaiskar
Date: 2021.08.06 18:18:25 +05'30'

(मनीषा पाटणकर-म्हैसकर)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति :

१) मा. मंत्री, पर्यावरण व वातावरणीय बदल, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२) मा. राज्यमंत्री, पर्यावरण व वातावरणीय बदल, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३) विभागीय आयुक्त (सर्व)
४) जिल्हाधिकारी (सर्व)
५) आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व
६) प्रादेशिक उप संचालक, नगरपालिका शाखा, विभागीय आयुक्त कार्यालय (सर्व)
७) जिल्हा प्रशासन अधिकारी, नगरपालिका शाखा, जिल्हाधिकारी कार्यालय (सर्व)
८) मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा / नगरपंचायती (सर्व)
९) निवडनस्ती, पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

RNI No. MAHBIL /2009/35530

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष ७, अंक ८] शुक्रवार, जुलै १६, २०२१/आषाढ २५, शके १९४३ [पृष्ठे ६, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक १०

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

	पृष्ठे
सन २०२१ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९.— महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम.	१-६

दिनांक १५ जुलै २०२१ रोजी मा. राज्यपालांनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

सतीश वाघोले,
प्रभारी सचिव (विधि विधान),
महाराष्ट्र शासन,
विधि व न्याय विभाग.

सन २०२१ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९.

(माननीय राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर **“महाराष्ट्र शासन राजपत्रात”** दिनांक १६ जुलै २०२१ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम.

१९७५ चा महा. ४४. **ज्याअर्थी,** यात पुढे दिलेल्या प्रयोजनांकरिता, महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५ यामध्ये आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे ; **त्याअर्थी,** भारतीय गणराज्याच्या बाहत्तराव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे.

संक्षिप्त नाव.

१. या अधिनियमास, महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) अधिनियम, २०२१, असे म्हणावे.

सन १९७५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४४ याच्या कलम २ ची सुधारणा.

२. महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश, "मुख्य अधिनियम" असा केला आहे) याच्या कलम २ मधील,— १९७५ चा महा. ४४.

(१) खंड (१-क) ला खंड (१-कक) असा नवीन क्रमांक देण्यात येईल ;

(२) असा नवीन क्रमांक दिलेल्या खंड (१-कक) च्या अगोदर, पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल :—

"(१-क) "पुरातन (हेरीटेज) वृक्ष" याचा अर्थ, शासनाद्वारे अधिसूचित करण्यात येतील अशा मानकांनुसार, वृक्ष प्राधिकरणाद्वारे तसे वर्गीकृत केलेले झाड, असा आहे ;".

सन १९७५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४४ याच्या कलम ३ ची सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३ मधील,—

(१) पोट-कलम (१) च्या अगोदर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

"(अ-१) महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) अधिनियम, २०२१ याच्या प्रारंभानंतर, होईल तितक्या लवकर, राज्य शासन, **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे, शासनाच्या सचिव पदापेक्षा कमी दर्जाचे नसतील अशा अधिकाऱ्यांचा समावेश असणारे, महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण घटित करील.”; सन २०२१ चा महा. ९.

(२) पोट-कलम (२) मधील, तक्त्यामधील, नोंद २ मधील, स्तंभ (२) मधील "नगरपालिकेचा अध्यक्ष" या शब्दांऐवजी "नगरपालिकेचा मुख्य अधिकारी" हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(३) पोट-कलम (३) मधील, "ज्यांना वृक्षाचे रोपण आणि जतन या क्षेत्रातले विशेष ज्ञान आणि प्रत्यक्ष अनुभव असेल अशा, बिनसरकारी संघटनांच्या प्रतिनिधींना" या मजकुराऐवजी "शासनाद्वारे, वेळोवेळी अधिसूचित करण्यात येईल अशा किमान कालावधीचा, झाडांची लागवड (रोपण), जतन व संवर्धन यांमधील अनुभव असलेल्या बिनसरकारी संघटनांसह सेवानिवृत्त शासकीय अधिकाऱ्यांपैकी तज्ञ व्यक्तींना” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९७५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४४ यामध्ये नवीन कलम ६अ समाविष्ट करणे.

४. मुख्य अधिनियमाच्या प्रकरण चार मधील, कलम ७ च्या अगोदर पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाची कर्तव्ये.

"**६अ.** संबद्ध अधिनियमात किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्यात काहीही अंतर्भूत असले तरी, आणि राज्य शासनाने दिलेल्या कोणत्याही विशेष किंवा सर्वसाधारण निदेशांस अधीन राहून, महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण, पुढील गोष्टींसाठी जबाबदार असेल :—

(एक) वृक्ष प्राधिकरणाच्या कामकाजाचे संनियंत्रण करणे ;

(दोन) संपूर्ण राज्यातील पुरातन (हेरीटेज) वृक्षांचे संरक्षण व संवर्धन करणे ;

(तीन) पाच वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक वयाची दोनशेपेक्षा अधिक झाडे तोडण्याच्या संबंधात, वृक्ष प्राधिकरणाने त्याच्याकडे निर्दिष्ट केलेल्या अर्जांवर निर्णय घेणे ;

(चार) पुरातन (हेरीटेज) वृक्ष तोडण्याच्या संबंधात, वृक्ष प्राधिकरणाने त्यांच्याकडे निर्दिष्ट केलेल्या अर्जांवर निर्णय घेणे ;

(पाच) झाडाचे संरक्षण व संवर्धन करण्याशी संबंधित असणारी इतर कोणतीही कामे करणे. ".

१९७५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४४ याच्या कलम ७ ची सुधारणा.

५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७ मधील,—

(१) खंड (ब) मध्ये, "पाच वर्षांतून एकदा" या मजकुरानंतर, "भौगोलिक माहिती प्रणाली (जीआयएस) आधारित झाडांची गणना किंवा अन्य कोणतेही आधुनिक तंत्रज्ञान यांसारख्या नवीन तंत्रज्ञान साधनांचा वापर करून" हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल ;

(२) खंड (आय) ऐवजी, पुढील खंड दाखल करण्यात येतील :—

"(आय) प्रतिरोपण करण्यात येणाऱ्या झाडाच्या वयाच्या संख्येएवढी, त्याच जातीच्या किंवा इतर कोणत्याही स्थानिक किंवा मूळ जातीच्या झाडांची लागवड करणे आणि असे प्रतिरोपण केवळ तज्ज्ञांच्या मार्गदर्शनाखालीच करणे ;

(ज) नागरी स्थानिक प्राधिकरणाच्या अधिकार क्षेत्रातील सर्व जमिनींमध्ये भरपाई वृक्ष लागवड केली जात असल्याची आणि भरपाई वृक्ष लागवडीसह सर्व झाडे जगतील याची सुनिश्चिती करणे ;

(के) झाडांचे संवर्धन व जतन करण्यासाठी वृक्ष उपकराचा विनियोग करण्याची सुनिश्चिती करणे ;

(ल) महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाने, वेळोवेळी नेमून दिलेले इतर कोणतेही उपक्रम पार पाडणे ;

(म) पुरातन (हेरीटेज) वृक्ष म्हणून कोणते झाड वर्गीकृत करावयाचे आहे याचा निर्णय घेणे आणि पुरातन (हेरीटेज) वृक्षांची प्रगणना करणे ;

(न) नागरी स्थानिक प्राधिकरणाच्या मालकीची जमीन किंवा शासनाच्या मालकीची जमीन वृक्षारोपणाच्या प्रयोजनासाठी राखून ठेवली आहे याची सुनिश्चिती करणे, आणि असे वृक्षारोपण, शास्त्रीयदृष्ट्या करण्यात येईल आणि स्थानिक प्रजातींचे जतन करण्याच्या आणि ३३ टक्केपेक्षा कमी नसेल इतक्या मर्यादेपर्यंत हरित आच्छादित क्षेत्रामध्ये वाढ करण्याच्या उद्देशाने करण्यात येईल याची सुनिश्चिती करणे ;

(ओ) प्रत्येक वर्षी, तज्ज्ञांच्या मार्गदर्शनाखाली शास्त्रीय पद्धतीने झाडांची छाटणी करण्याची व त्यांची देखभाल करण्याची सुनिश्चिती करणे ;

(प) नैसर्गिकरीत्या पडलेल्या प्रत्येक झाडासाठी, नागरी स्थानिक प्राधिकरणाकडून भरपाई वृक्ष लागवड केली जात असल्याची सुनिश्चिती करणे ;

(क्यू) या अधिनियमाची उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी इतर कोणत्याही योजना किंवा उपाययोजना हाती घेणे.".

सन १९७५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४४ याच्या कलम ८ ची सुधारणा.

६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८ मधील,—

(१) पोट-कलम (२) मध्ये, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

"परंतु, जेव्हा मोठ्या प्रमाणात झाडे पाडण्याचे प्रस्तावित केले असेल त्याबाबतीत, संबंधित संकल्पचित्रासाठी, पाडणे आवश्यक असलेल्या झाडांच्या संख्येसह पर्यायी संकल्पचित्र, अर्जासोबत सादर करण्यात येईल.".

(२) पोट-कलम (३), मध्ये,—

(अ) खंड (क) मधील,—

(एक) उप-खंड (तीन) मधील "आणि" हा मजकूर वगळण्यात येईल ;

(दोन) उप-खंड (चार) नंतर, पुढील उप-खंड जादा दाखल करण्यात येतील :—

"(पाच) जर पुरातन (हेरीटेज) वृक्ष पाडावयाचा असेल तर, जाहिरातीमध्ये विनिर्दिष्टरीत्या तसे नमूद करावे ; आणि

(सहा) शासनाकडून अधिसूचित करण्यात येईल अशा निकषानुसार व पद्धतीनुसार पाडावयाच्या झाडाचे वय निर्धारीत करणे." ;

(ब) खंड (अ-१) नंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येतील :—

" परंतु, जेव्हा पाच वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक वयाची दोनशे पेक्षा अधिक झाडे पाडण्याचे प्रस्तावित असेल तेव्हा, अशा बाबतीत, वृक्ष प्राधिकरण, सदर प्रकरण, त्याच्या अहवालासह व शिफारशींसह महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाकडे निर्दिष्ट करील :

परंतु आणखी असे की, जेव्हा पाडण्याचे प्रस्तावित केलेले झाड हे, पुरातन (हेरीटेज) वृक्ष असेल तेव्हा, अशा बाबतीत, वृक्ष प्राधिकरण, किंवा यथास्थिति, वृक्ष अधिकारी, सदर प्रकरण, त्याच्या अहवालासह व शिफारशींसह, महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाकडे निर्दिष्ट करील :

परंतु तसेच, वृक्ष प्राधिकरण, किंवा यथास्थिति, वृक्ष अधिकारी, पाडावयाच्या झाडांची संख्या दोनशे पेक्षा कमी ठेवता यावी म्हणून भूविकास किंवा अन्य कोणताही प्रकल्प, लहान-लहान भागांमध्ये उप-विभाजित केला जाणार नाही याची खात्री करील." ;

(३) पोट-कलम (४) मध्ये, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

" परंतु, या पोट-कलमाच्या तरतुदी पुरातन (हेरीटेज) वृक्ष पाडण्याच्या बाबतीत लागू असणार नाहीत." ;

(४) पोट-कलम (५) मधील,—

(अ) पोट-कलम (५) ला खंड (अ) असा नवीन क्रमांक देण्यात येईल ;

(ब) अशा प्रकारे नवीन क्रमांक दिलेल्या खंड (अ) मध्ये "अर्जदार, पाडावयाच्या झाडांच्या दुप्पट झाडे लावील," या मजकुराऐवजी "अर्जदार, पाडण्यात येणाऱ्या झाडांच्या अंदाजित केलेल्या वयाइतक्या झाडांच्या संख्येइतकी झाडे लावील आणि लावण्यात यावयाची अशी झाडे ही, किमान सहा फूट इतक्या उंचीची असतील " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(क) अशा प्रकारे नवीन क्रमांक दिलेल्या खंड (अ) नंतर, पुढील खंड जादा दाखल करण्यात येईल :—

" (ब) वृक्ष अधिकारी, शासनाकडून अधिसूचित करण्यात येईल अशा निकषानुसार व पद्धतीनुसार पाडल्या जाणाऱ्या झाडाचे वय निर्धारित करील." ;

(५) पोट-कलम (५) नंतर, पुढील पोट-कलमे समाविष्ट करण्यात येतील :—

" (५अ) अर्जदार व वृक्ष प्राधिकरण किंवा वृक्ष अधिकारी असे सुनिश्चित करतील की, भरपाई वृक्ष लागवड करण्यात येईल आणि लावलेली झाडे कमीत कमी सात वर्षांच्या कालावधीसाठी जगतील. या कालावधीमध्ये झाडे न जगल्यास, तितक्याच संख्येतील झाडांची लागवड करून त्याची हानीपूर्ती (भरपाई) करण्यात येईल, याची देखील ते सुनिश्चिती करतील :

परंतु, जर भरपाई वृक्ष लागवड करणे अर्जदाराला शक्य नसेल तर, अर्जदार, पाडलेल्या झाडांच्या मूल्यांपेक्षा कमी नसेल इतकी रक्कम जमा करील. असे मूल्यांकन शासनाद्वारे अधिसूचित करण्यात येईल अशा पद्धतीवर आधारित असेल :

परंतु आणखी असे की, जमा केलेल्या रकमेचा विनियोग केवळ, भरपाई वृक्ष लागवडीसाठी, त्याच्या जतन करण्याच्या आणि या कालावधीत न जगलेल्या झाडांच्याऐवजी भरपाई वृक्ष लागवड करण्याच्या प्रयोजनासाठीच करण्यात येईल.

(५ब) (अ) वृक्ष प्राधिकरण, पाच वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक वयाची दोनशेपेक्षा अधिक झाडे पाडण्यासाठी प्राप्त झालेला अर्ज, महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाकडे निर्दिष्ट करील.

(ब) वृक्ष प्राधिकरण, किंवा यथास्थिति, वृक्ष अधिकारी, पुरातन (हेरीटेज) वृक्ष पाडण्याचा अर्ज महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाकडे निर्दिष्ट करील.

(क) महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण, वृक्ष प्राधिकरणाने किंवा, यथास्थिति, वृक्ष अधिकाऱ्याने खंड (अ) व (ब) अन्वये त्यांच्याकडे निर्दिष्ट केलेला अर्ज, वृक्ष प्राधिकरणाकडून किंवा वृक्ष अधिकाऱ्याकडून संदर्भ प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून पंचेचाळीस दिवसांच्या कालावधीत, शर्तीसह किंवा शर्तीशिवाय, एकतर मान्य करील अथवा तो नाकारू शकेल.

(ड) जेव्हा महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण, झाडे पाडण्याला परवानगी देईल तेव्हा, महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाच्या निर्णयाचे पुनर्विलोकन करणे आवश्यक असल्याचे वाटत असेल तर, वृक्ष प्राधिकरण, निर्णय कळविल्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांच्या कालावधीत निर्णयाचा फेरविचार करण्यासाठी त्याच्या कारणांसह महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाला विनंती करू शकेल. त्यानंतर, अशा विनंतीवर, महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाकडून दहा दिवसांच्या आत निर्णय घेण्यात येईल.

(५क) पोट-कलम (५) अन्वये झाडे पाडण्यास परवानगी दिलेल्या झाडांच्या ऐवजी लागवड केलेल्या नवीन झाडांचे, उपलब्ध असलेल्या नवीनतम तंत्रज्ञानाचा वापर करून भौगोलिक स्थानचित्रांकन (जिओ-टगिंग) व संनियंत्रण करण्यात येईल.”.

सन १९७५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४४ याच्या कलम १८ ची सुधारणा.

७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १८ मध्ये, पोट-कलम (२) नंतर, पुढील पोट-कलमे जादा दाखल करण्यात येतील :—

“(३) या कलमाच्या तरतुदींअन्वये जमा केलेल्या वृक्ष उपकराचा विनियोग, शासन वेळोवेळी निदेश देईल अशा रीतीने, स्थानिक प्राधिकरणाद्वारे करण्यात येईल.

(४) राज्य शासनास, विद्यमान हरितआच्छादन क्षेत्रे विचारात घेऊन आणि झाडांचे जतन व संवर्धन करण्यासाठी क्षेत्राच्या गरजेचे निर्धारण करून, विविध नागरी स्थानिक प्राधिकरणांसाठी, उपकराच्या विनियोगासाठी निदेश देता येतील व विविध निकष, निर्धारित करता येतील.”.

सन १९७५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४४ याच्या कलम २१ ची सुधारणा.

८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २१ च्या पोट-कलम (१) मध्ये, " एक हजार रुपयांपेक्षा कमी नसेल आणि पाच हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या " या मजकुराऐवजी, " शासनाद्वारे अधिसूचित करण्यात येईल अशा पद्धतीचा वापर करून, काढलेल्या झाडाच्या मूल्याइतके परंतु, एक लाख रुपयांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या रकमेच्या " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATIONS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 EDITOR : DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE.

RNI No. MAHENG /2009/35528

Translated copy

महाराष्ट्र शासन राजपत्र
असाधारण भाग आठ

वर्ष ७, अंक १३] शुक्रवार, जुलै १६, २०२१/आषाढ २५, शके १९४३ [पृष्ठे ६, किंमत : रुपये २७.००

असाधारण क्रमांक २८

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम आणि विधि व न्याय विभागाकडून आलेली विधेयके (इंग्रजी अनुवाद).

In pursuance of clause (3) of article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees (Amendment) Act, 2021 (Maharashtra Act No. IX of 2021), is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SATISH WAGHOLE,
I/c. Secretary (Legislation) to Government,
Law and Judiciary Department.

MAHARASHTRA ACT No. IX OF 2021.

(First published, after having received the assent of the Governor in the "Maharashtra Government Gazette", on the 16th July 2021.)

An Act further to amend the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975.

Mah. XLIV of 1975. Whereas it is expedient to amend the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975, for the purposes hereinafter appearing ; it is hereby enacted in the Seventy-second Year of the Republic of the India as follows :—

Short title.

1. This Act may be called the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees (Amendment) Act, 2021.

Amendment of section 2 of Mah. XLIV of 1975.

2. In section 2 of the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975 (hereinafter referred to as "the principal Act"),— Mah. XLIV of 1975.

(*1*) clause *(1a)* shall be re-numbered as clause *(1aa)*;

(2) before clause *(1aa)* as so re-numbered, the following clause shall be inserted, namely:—

"*(1a)* "heritage tree" means a tree categorised as such by the Tree Authority, in accordance with the norms as may be notified by the Government;".

Amendment of section 3 of Mah. XLIV of 1975.

3. In section 3 of the principal Act,—

(1) before sub-section *(1),* the following sub-section shall be inserted, namely :—

"*(A-1)* As soon as may be, after the commencement of the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees (Amendment) Act, 2021, the State Government shall constitute the Maharashtra State Tree Authority, by notification in the *Official Gazette,* consisting of officials not below the rank of Secretary to Government."; Mah. IX of 2021.

(*2*) in sub-section *(2),* in the table, in entry 2, in column *(2),* for the words "The President of the Council" the words "The Chief Officer of the Council" shall be substituted ;

(*3*) in sub-section *(3),* for the words "representatives of non-official organisations, who have special knowledge or practical experience in the field of planting and preservation of trees," the words "experts from non-official organisations including retired Government Officials, with an experience in planting, preservation and conservation of trees, for minimum period as may be notified by the Government, from time to time," shall be substituted.

Insertion of new section 6A in Mah. XLIV of 1975.

4. In Chapter IV of the principal Act, before section 7, the following section shall be inserted, namely :—

Duties of Maharashtra State Tree Authority.

"**6A.** Notwithstanding anything contained in the relevant Act or in any other law for the time being in force, and subject to any special or general directions given by the State Government, the Maharashtra State Tree Authority shall be responsible for,–

(*i*) monitoring the functioning of the Tree Authority ;

(*ii*) protection and conservation of heritage trees across the State ;

(*iii*) decide applications referred to it by the Tree Authority, regarding felling of more than two hundred trees of age five years or more ;

(*iv*) decide applications referred to it by the Tree Authority, regarding felling of heritage trees ;

(*v*) any other functions related to protection and conservation of trees.".

Amendment of section 7 of Mah. XLIV of 1975.

5. In section 7 of the principal Act,—

(*1*) in clause *(b)*, after the words "every five years" the words "by using new technological means such as GIS based tree census or any other modern technology" shall be added ;

(*2*) for clause *(i)*, the following clauses shall be substituted, namely :—

" (*i*) planting number of trees of the same variety or any other local or native variety, in such number equal to the age of the tree being transplanted and carry out such transplantation under the expert guidance only ;

(*j*) ensuring that compensatory plantation is carried out and survival of trees, including the compensatory plantation, in all lands within the jurisdiction of the urban local authority ;

(*k*) ensuring utilisation of tree cess for conservation and preservation of trees ;

(*l*) carrying out any other activity as assigned by the Maharashtra State Tree Authority, from time to time ;

(*m*) deciding which tree is to be categorised as heritage tree, and enumerate heritage trees;

(*n*) ensuring that the land owned by the urban local authority or land owned by the Government is earmarked for the purpose of plantations and ensure such plantations shall be scientific in nature and should be carried out with an objective to preserve local species and improve green cover of the area, to the extent of not less than 33 per cent. ;

(*o*) ensuring pruning and maintenance of trees is carried out in a scientific manner under expert guidence, every year ;

(*p*) ensuring that the compensatory plantation for each of the naturally fallen tree is carried out by the urban local authority ;

(*q*) undertaking any other schemes or measures for achieving the objects of this Act.".

Amendment of section 8 of Mah. XLIV of 1975.

6. In section 8 of the principal Act,—

(*1*) in sub-section *(2),* the following proviso shall be added, namely :—

" Provided that, where the significant number of trees are proposed to be felled, the alternate design alongwith the number of trees required to be felled for respective design shall be submitted alongwith the application.";

(2) in sub-section *(3),*—

(*a*) in clause *(a),*—

(*i*) in sub-clause (*iii*)*,* the word "and" shall be deleted ;

(ii) after sub-clause (*iv*)*,* the following sub-clauses shall be added, namely :—

" (*v*) specifically mention in the advertisement, if the tree to be felled is a heritage tree ; and

(*vi*) determine the age of the tree being felled as per the criteria and method as may be notified by the Government.";

(*b*) after clause (*a*-*1*), the following provisos shall be added, namely :—

" Provided that, where more than two hundred trees of age five years or more are proposed to be felled, in such cases, the Tree Authority shall refer the matter to the Maharashtra State Tree Authority with its report and recommendations:

Provided further that, where the tree proposed to be felled is a heritage tree, in such cases, the Tree Authority or Tree Officer, as the case may be, shall refer the matter to the Maharashtra State Tree Authority with its report and recommendations:

Provided also that, the Tree Authority or Tree Officer, as the case may be, shall ensure that the development of land or any other project is not sub-divided in smaller parts so as to keep the number of trees to be felled below two hundred.";

(3) in sub-section (*4*), the following proviso shall be added, namely :—

"Provided that, the provisions of this sub-section shall not be applicable in case of felling of a heritage tree.";

(4) in sub-section (*5*),—

(a) sub-section *(5)* shall be re-numbered as clause *(a);*

(b) in clause *(a),* as so re-numbered, for the words "the applicant shall plant twice the number of trees to be felled" the words "applicant shall plant such number of trees equal to the estimated age of the tree being felled and such trees to be planted shall be of atleast six feet height," shall be substituted;

(c) after clause *(a)*, as so re-numbered, the following clause shall be added, namely :—

"(b) Tree Officer shall determine the age of the tree being felled as per the criteria and method as may be notified by the Government.";

(5) after sub-section *(5),* the following sub-sections shall be inserted, namely :—

"*(5A)* The applicant and the Tree Authority or Tree Officer shall ensure that, compensatory plantation shall be carried out and the trees planted shall survive for a minimum period of seven years. It shall also be ensured that, the tree mortality during this period shall be compensated by planting equal number of new trees:

Provided that, in case it is not possible for applicant to do the compensatory plantation, the applicant shall deposit an amount not less than valuation of trees being felled. Such valuation shall be based on methodology as may be notified by the Government:

Provided further that, such amount deposited shall be utilized only for the purpose of compensatory plantation, its preservation and compensatory plantation in lieu of the tree mortality during this period.

(5B) *(a)* The Tree Authority shall refer the application received for felling of more than two hundred trees of age five years or more to the Maharashtra State Tree Authority.

(b) The Tree Authority or Tree Officer, as the case may be, shall refer the application to fell a heritage tree to the Maharashtra State Tree Authority.

(c) The Maharashtra State Tree Authority shall either allow the application referred to it under clauses *(a)* and *(b)*, by the Tree Authority or Tree Officer, as the case may be, with or without conditions or may refuse it within a period of forty-five days from the date of receipt of the reference from the Tree Authority or Tree Officer, as the case may be.

(d) Where the Maharashtra State Tree Authority allows felling of trees, the Tree Authority if considers it necessary to review the decision of the Maharashtra State Tree Authority, it may within a period of fifteen days from the date of communication of the decision, request the Maharashtra State Tree Authority to reconsider the decision with reasons therefor. Such request shall be decided by the Maharashtra State Tree Authority within ten days thereafter.

(5C) New trees planted, *in lieu of* the permission to fell a tree granted under sub-section *(5),* shall be geo-tagged and monitored using latest technologies available.".

7. In section 18 of the principal Act, after sub-section *(2),*the following sub-section shall be added, namely :— Amendment of section 18 of Mah.XLIV of 1975.

"*(3)* Tree cess collected under the provisions of this section shall be utilised by the urban local authority in such manner as may be directed by the Government, from time to time.

(*4*) The State Government may, issue directions and determine different criteria for utilisation of cess, for different urban local authorities, considering the area of existing green cover and assessment of the need of the area for preservation and conservation of trees.".

Amendment of section 21 of Mah.XLIV of 1975.

8. In section 21 of the principal Act, in sub-section (*1*), for the words "not less than one thousand rupees which may extend upto five thousand rupees" the words "an amount of valuation of tree, using methodology as may be notified by the Government but not more than one lakh rupees" shall be substituted.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATIONS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 EDITOR : DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE.

वृक्ष प्राधिकरण कार्यालय
पुणे महानगरपालिका
शिवाजीनगर - घोले रोड क्षेत्रिय कार्यालय,
दुसरा मजला, घोले रोड, शिवाजीनगर,पुणे ४११ ००५
ई - मेल - treeauthority@punecorporation.org
जावक क्र.- वृ.प्रा.जा./ ट्री. २८६
दिनांक - 2e18/12024

प्रति,
मा. सह सचिव
पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग, महाराष्ट्र शासन ,
हुतात्मा राजगुरू चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय,मुंबई ४०० ०३२

यांजकडे सविनय सादर .

EM365483005IN IVR:69773654830
SP SHIVAJINAGAR S.O (PUNE) (41
Counter No:1,30/04/2025,15:32
To:SAH SACHIV PR,,
PIN:400032, Mantralaya SO Mumbai
From:VRUSHA OFFICE.,,
Wt:390gms
Amt:59.00,Tax:9.00,Amt.Paid:59.00(Cash)
<Track on www.indiapost.gov.in>

विषय - वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडे प्राप्त होणाऱ्या प्रकरणांवर प्राप्त होणारे आक्षेपांची सुनावणी प्रक्रिया तसेच वृक्षतोडीच्या प्रस्तावांमध्ये पर्यायी संकल्पचित्र प्राप्त करून घेणे तसेच, वृक्षांचे वय निश्चित करणे बाबतच्या कार्यवाहीबाबत मार्गदर्शन मिळणेबाबत.

संदर्भ - १) महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम ,१९७५
२) महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) वृक्षसंवर्धन व वृक्षसंरक्षण नियम, २००९
३) मे.उच्च न्यायालय,मुंबई यांचे आदेश दिनांक २०/०९/२०१३
४) महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) अधिनियम ,२०२१

पुणे महानगरपालिका हद्दीमधील नागरिक / खाजगी व शासकीय संस्था / खाजगी बांधकाम व्यावसायिक / विविध शासकीय विभागांचे धोकादायक वृक्ष / विकसनाच्या कामास अडथळा करणारे वृक्ष पूर्ण काढणे/पुनर्रोपण करणेबाबतचे प्रस्ताव प्राप्त होत असतात. सदर प्रस्तावांवर संदर्भांकित क्र.१ ते ४ मधील तरतुदीनुसार कार्यवाही करून, संबंधितांना परवानगी देण्याची कार्यवाही संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाचे महापालिका सहाय्यक आयुक्त तथा वृक्ष अधिकारी यांचे नियंत्रणाखाली करण्यात येते.

वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडे धोकादायक वृक्ष /बांधकामास अडथळा करणारे /विकसन कामास अडथळा करणारे वृक्ष पूर्ण काढणेस / पुनर्रोपण करणेस प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर पुढील प्रमाणे कार्यवाही करण्यात येत आहे.

१) विहित नमुना प्रपत्र सी व डी मध्ये प्रस्ताव प्राप्त होतो.
२) सदर प्रस्तावानुसार वृक्ष प्राधिकरणाकडील हॉर्टीकल्चर मिस्त्री समक्ष जागा पाहणी करतात व अहवाल सहाय्यक उद्यान अधिक्षक यांना सादर करतात.
३) सहाय्यक उद्यान अधिक्षक शहनिशा करून, अहवाल संबधित महापालिका सहाय्यक आयुक्त तथा वृक्ष अधिकारी यांचेकडे सादर करतात.
४) तद्नंतर वृक्ष अधिकारी, मे.उच्च न्यायालय,मुंबई यांच्या आदेशानुसार गठीत करण्यात आलेल्या वृक्ष तज्ञ समिती सदस्यांकडे सादर करतात. तज्ञ समिती सदस्य पाहणी करून आपला अहवाल परत वृक्ष अधिकारी यांचेकडे सादर करतात.
५) सदर प्रकरणी वृक्ष अधिकारी जाहीर प्रकटन देवून आक्षेप मागवितात.

६) प्रकरणी आक्षेप प्राप्त झाल्यानंतर , सुनावणी घेवून आक्षेपांची पूर्तता केली जाते.

७) तद्नंतर पाहणी अहवाल व आक्षेपांसह संपूर्ण प्रकरण मा.महापालिका आयुक्त / मा.वृक्ष प्राधिकरण समिती पुढे मान्यतेसाठी सादर करण्यात येते.

८) मा.महापालिका आयुक्त / मा.वृक्ष प्राधिकरण समितीची मान्यता मिळाल्यानंतर, संबंधित अर्जदार यांचेकडून भरपाई नवीन वृक्ष लागवड संवार्धनापोटी र.रु.१००००/- प्रति वृक्ष याप्रमाणे अनामत रक्कम घेवून, परवानगीपत्र देण्यात येते.

संदर्भ क्र.१ मधील प्रकरण ८ कलम **19.** Notwithstanding anything contained in the relevant law or any other law for the time being in force,

(*a*) any authority or officer of the urban local authority, who is empowered to give any permission for development of land, shall not give such permission, except with the approval of and subject to the conditions, if any, imposed by the Tree Officer in regard to the preservation or plantation of trees on such land;

(*b*) no completion or occupation certificate in respect of any building shall be issued under the relevant law unless the authority competent to issue such certificate is satisfied that the conditions subject to which permission for development of the land as aforesaid was given have been complied with." असे नमूद केलेले असून, त्यानुसार जमीन विकसनासाठी वृक्ष अधिकारी यांची पूर्व परवानगी घेणे आवश्यक आहे.

याबाबत संदर्भ क्र.३ चे मे.उच्च न्यायालयाच्या आदेशामध्ये, "12. Section19 of the Act which is a non-obstante provision makes it clear that permission for the development of land shall not be given except with the approval of and subject to the conditions imposed by the Tree Officer or the Garden Superintendent in regard to the preservation or plantation of trees on such lands. The provision also stipulates that no completion certificate in respect of a building shall be issued unless the authority competent to issue such a certificate is satisfied that the conditions subject to which permission for development was given have been complied with. In view of these mandatory provisions, the Building Department of the PMC must not issue either a completion or occupation certificate in respect of any building constructed in pursuance of permission for development without the previous approval and sanction of the Tree Officer or, as the case may be, the Garden Superintendent. It has become necessary for the Court to issue these directions since the Building Department of the PMC has issued a circular on 20 December 2011 stating that there is no need to obtain permission/clearance from the Garden Department and that it is for the Building Permission Department to verify the requirements of plantation of trees while granting a completion or occupation certificate. We clarify that though the grant of a completion or occupation certificate lies within the jurisdiction of the Building Permission Department, the issue as to whether the requirements of the Trees Act have been duly fulfilled, is a matter which must fall within the jurisdiction of the Tree Authority or, as the case may be, the Tree Officer/Garden Superintendent. Hence, before granting a completion or occupation certificate, prior approval of the Tree Authority must be obtained." असे नमूद केलेले आहे.

संदर्भ क्र.४ - महाराष्ट्र शासन , पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग, शासन निर्णय क्रमांक वृक्षअ २०२१/प्र.क्र.४०/तां.क.४.,मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक,मंत्रालय,मुंबई ४०० ०३२ दिनांक २२ सप्टेंबर २०२१ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार, मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८ मधील पोट कलम (२) मध्ये, " परंतु ,

जेव्हा मोठ्या प्रमाणात झाडे पडण्याचे प्रस्तावित केलेले असेल, त्याबाबतीत संबंधित संकल्पचित्रासाठी पाडणे आवश्यक असलेल्या झाडांच्या संख्येसह पर्यायी संकल्पचित्र, अर्जासोबत सादर करण्यात येईल." असे नमूद केलेले आहे.

संबंधित नागरिक/ बांधकाम व्यावसायिक बांधकामाचा नकाशा मान्य करणे पूर्वी वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडील बांधकाम पूर्व ना हरकत पत्र प्राप्त करून घेतो व तद्नंतर बांधकाम परवाना विभागाकडून नकाशा मान्य करून घेवून वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडे बांधकामास अडथळा करणारे वृक्ष पूर्ण काढणे /पुनर्रोपण करणेबाबतचा प्रास्तव सादर करण्यात येतो.

संदर्भ क्र.४ नुसार जेव्हा मोठ्या प्रमाणात वृक्ष बांधकामास अडथळा करत असतील अशा प्रकरणांमध्ये पर्यायी संकल्पचित्र अर्जासोबत अर्जदार यांनी सादर करणे आवश्यक असल्याबाबत नमूद केलेले आहे. वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडे वृक्षतोडीसाठी प्रस्ताव सादर करताना नागरिक/बांधकाम व्यावसायिक मनपा मान्य नकाशा सादर करतो. त्यामुळे पुन्हा पर्यायी संकल्पचित्र सादर करणेबाबत कार्यवाही करणे अडचणीचे होते. एक नकाशा मान्य झालेला असल्याने, पर्यायी संकल्पचित्र जरी संबंधितानी सादर केले तरी, त्यानुसार पर्यायी नकाशा देखील पुन्हा मान्य करून घेणे आवश्यक राहील.

संदर्भ क्र.४ च्या तरतुदीनुसार बांधकामास अडथळा करणारे निश्चित वृक्ष संख्याबाबत स्पष्टता नसल्याने, पुणे शहरामध्ये पर्यावरणप्रेमी नागरिक प्रत्येक वृक्षतोडीच्या प्रकरणांमध्ये पर्यायी संकल्प चित्र अर्जदार यांनी सादर करणे आवश्यक असल्याबाबतचे आक्षेप घेत आहेत. त्यामुळे वृक्ष पूर्ण काढणे / पुनर्रोपण करणेस परवानगी देण्याबाबतच्या प्रकरणांमध्ये विलंब होत आहे.

वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडे प्राप्त होणाऱ्या प्रकरणांवर विविध पर्यावरण प्रेमी नागरिक/संस्था/माहिती अधिकार कार्यकर्ते/ राजकीय कार्यकर्ते यांचेमार्फत विविध आक्षेप घेतले जातात. यामध्ये प्रामुख्याने पुढील मुद्दे उपस्थित होत आहेत.

१) आक्षेप घेणाऱ्या नागरिकांची सामुहिक सुनावणी आयोजित करावी.
२) अर्जदार यांनी प्रत्येक वृक्षतोडीच्या प्रकरणांमध्ये पर्यायी संकल्प चित्र (alternate construction map) सादर करणे आवश्यक आहे.
३) वृक्षतोडीच्या प्रत्येक प्रकरणांमध्ये आक्षेपकर्ते, अर्जदार, संबंधित बांधकामाचे अभियंता व वास्तूविशारद व वृक्ष प्राधिकरणाकडील अधिकारी यांनी संयुक्त जागा पाहणी केल्यानंतरच निर्णय घेण्यात यावा.
४) अर्जदार यांनी वृक्ष तोडणे पूर्वीच आवश्यक भरपाई नवीन वृक्ष लागवड करावी त्याशिवाय परवानगी देण्यात येवू नये.
५) आक्षेपकर्ते यांचेमार्फत प्रत्येक सुनावणीची व्हिडीओ शुटींग करण्यात येईल.
६) वृक्ष प्राधिकरण विभागामार्फत वृक्षांचे वय निर्धारित करणेबाबत शास्त्रीय पद्धतीचा वापर करण्यात येत नाही.
७) मा.महापालिका आयुक्त हे वृक्ष प्राधिकरण समितीचे अध्यक्ष आहेत तसेच महापालिका आयुक्त, पुणे महानगरपालिकेचे देखील प्रमुख आहेत. दोन्ही बाबी विरोधाभास निर्माण करीत असून, त्यांचे मार्फत वृक्ष वाचवून परवानगी देण्याबाबत योग्य तो निर्णय घेतला जात नाही. मा.महापालिका आयुक्त प्रशासकीय विभागाचे बाजूनेच निर्णय देतात.

तथापि, संदर्भ क्र.४ - महाराष्ट्र शासन , पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग, शासन निर्णय क्रमांक वृक्षअ २०२१/प्र.क्र.४०/तां.क.४.,मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक,मंत्रालय,मुंबई ४०० ०३२ दिनांक २२ सप्टेंबर २०२१ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार वृक्षांचे वय निर्धारीत करणेसाठी खालील तीन पद्धतींचा वापर करणेबाबत तरतूद केलेली आहे.

महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम १९७५ कलम ८ च्या पोट - कलम (३) च्या खंड (अ) च्या उपखंड (सहा) आणि पोट कलम (५) च्या खंड (ब) नुसार वृक्षांचे वय निर्धारित करण्याचे निकष आणि पद्धती याबाबतची अधिसूचना	
अ.क्र.	पद्धत
१)	(एक) वृक्षांचे लेखी अभिलेख उपलब्ध झाल्यास , वृक्षांचे वय , वृक्ष लागवडीचे वर्ष किंवा वृक्षांचे वय नमूद करणाऱ्या उपलब्ध अभिलेखांच्या आधारे निर्धारित करता येईल. किंवा (दोन) लेखी अभिलेख उपलब्ध नसल्यास, वृक्षांचे वय साक्षीदारांची अभिसाक्ष नोंदवून निर्धारित करता येईल.
२)	प्रजातींच्या विशिष्ठ वाढीच्या घटकांच्याद्वारे वृक्षांच्या व्यासास गुणणे १) जमिनीपासून सुमारे साडेचार फुट उंचीवर मोजपट्टीचा (टेप) वापर करून वृक्षांचा परीघ (इंचात) मोजणे. २) वृक्षांचा व्यास (इंच मध्ये) काढण्यासाठी परिघाचा वापर करणे. (व्यास काढण्याचे सूत्र आहे :- व्यास = परीघ भागिले ३.१४) ३) वाढीच्या घटकाने व्यासाला गुणून वृक्षांचे अंदाजित वय काढणे. उदा. २० इंचाच्या परीघ आणि वाढीच्या घटक ३.० असलेल्या वृक्षांकारिता • व्यास = २०/३.१४ = ६.३६९ • वृक्षांचे वय = व्यास x वाढीचा घटक = ६.३६९ x ३= १९.१०८ • म्हणजे वृक्षांचे वय १९ वर्षे आहे.
३)	इंक्रीमेंट बोअरर या उपकरणाच्या वापराचा अंतर्भाव असलेल्या पद्धतीवर आधारित. ही पद्धत नवीन असल्याने, स्थानिक वृक्ष प्राधिकरणाद्वारे कौशल्य विकसित होईपर्यंत , स्थानिक वन अधिकाऱ्यांच्या तज्ञ मार्गदर्शनाखाली कार्यान्वित करावी.

वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडील हॉर्टीकल्चर मिस्त्रींच्या पाहणीमध्ये वृक्षांचे वय चुकीच्या पद्धतीने निर्धारित करीत असल्याबाबत अनेक पर्यावरणप्रेमी नागरिक आक्षेप नोंदवीत आहे; परिणामी प्रकरणे प्रलंबित राहत आहेत. तथापि,वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडे प्राप्त होणाऱ्या विविध प्रकरणांवर समक्ष जागा पाहणी करण्यात येते तेव्हा उपरोक्त पद्धतीप्रमाणे वृक्षांचे वय निर्धारित करणेसाठी अनेक अडचणी निर्माण होत आहे.

- पद्धत क्र.१ प्रमाणे वृक्षांचे वय निर्धारित करताना , वृक्षांचे अभिलेख उपलब्ध होत नाहीत, तथापि नागरिकांची साक्ष नोंदवून वय निर्धारित करणे संयुक्तिक होणार नाही. नागरिकांच्या कडून प्राप्त होणाऱ्या माहितीच्या वैधतेबाबत देखील विचार होणे आवश्यक आहे.
- पद्धत क्र.३ नुसार इंक्रीमेंट बोअरर ही पद्धत नवीन असून, इंक्रीमेंट बोअरर या उपकरणाच्या वापरबाबत देखील पर्यावरणप्रेमी नागरिक वृक्षांना इजा होईल असे कृत्य करत असल्याबाबतचे आक्षेप घेण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.
- पद्धत क्र.२ नुसार वृक्ष प्राधिकरण विभागामार्फत कार्यवाही करता येणे शक्य आहे परंतु, यामध्ये पुणे महानगरपालिका हद्दीमधील अस्तित्वात असलेल्या सर्व वृक्षांचे वाढीचे घटक (Groth Factor) यांची अधिकृत माहिती असणे आवश्यक आहे.

पुणे महानगरपालिका हद्दीमधील पर्यावरण प्रेमी नागरिकांनी उपरोक्त मुद्द्यांबाबत मे.राष्ट्रीय हरीत लवाद, पश्चिम विभाग, पुणे बेंच, तसेच मे.उच्च न्यायालय,मुंबई येथे जनहित याचिका देखील दाखल केलेली आहे. सद्यस्थितीत मे.उच्च न्यायालय,मुंबई या ठिकाणी अवमान याचिका क्र.४८०/२०२४ या दाव्याची सुनावणी सुरु आहे.

सबब, उपरोक्त बाबींचे अवलोकन होवून खालील बाबीवर आपले मार्गदर्शन मिळावे ही नम्र विनंती.

अ) वृक्ष पूर्ण काढणे/पुनर्रोपण करणेबाबतच्या प्रकरणांवर प्राप्त होणाऱ्या आक्षेपांवर सुनावणी घेणेबाबत तसेच करावयाच्या कार्यवाही बाबत महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम ,१९७५ मध्ये पुरेशी स्पष्टता दिसून येत नाही. वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडे प्राप्त होणाऱ्या प्रकरणांवर आक्षेप नोंदविणे त्याचे स्वरूप व त्याच्या सुनावणीची प्रक्रिया / आक्षेप निरस्त करणेबाबतची प्रक्रियाबाबत मार्गदर्शन मिळावे.

ब) वृक्ष प्राधिकरण विभागाकडे प्राप्त होणाऱ्या बांधकामास अडथळा करणारे प्रत्येक प्रकरणासाठी पर्यायी संकल्प चित्र आवश्यक आहे अगर कसे?, किमान वृक्ष संख्या ज्याकरिता पर्यायी संकल्प चित्र अर्जदार यांनी सादर करणे आवश्यक आहे याबाबतचे मार्गदर्शन मिळावे.

क) महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) अधिनियम,२०२१ नुसार पाडावयाच्या वृक्षांच्या वयाच्या संख्येइतके भरपाई वृक्ष लागवड करणे आवश्यक आहे. परंतु सदर प्रमाणानुसार नवीन भरपाई वृक्ष लागवड करण्यासाठी पुरेशी जागा उपलब्ध होत नाही.त्यामुळे भरपाई वृक्ष लागवडीसाठी वृक्षांच्या वया एवढे वृक्ष लागवड करणे उचित होत नाही. याकरीता कार्बन सिक्वेन्सस्ट्रेशन फॉम्युला याचा आधार घेण्याची आवश्यकता आहे. त्यानुसार भरपाई वृक्ष लागवड बाबत वृक्ष संख्या निश्चित करणे उचित होणार आहे. याबाबत आवश्यक मार्गदर्शन मिळणेस विनंती आहे.

मा.स.कळावे,

29/04/2021

(डॉ.अशोक दि.घोरपडे)
मुख्य उद्यान अधिक्षक
तथा सदस्य सचिव, वृक्ष प्राधिकरण
पुणे महानगरपालिका

Tree Authority Office
Pune Municipal Corporation
Shivajinagar - Ghole Road Regional Office,
2nd Floor, Ghole Road, Shivajinagar,
Pune 411 005
E - Mail - treeauthority@punecorporation.org
Outward No.- Vr.Pr.Ja/ 246
Date - 29/04/2025.

To,
The Hon. Joint Secretary
Department of Environment and Climate Change,
Government of Maharashtra,
Hutatma Rajguru Chowk, Madam Cama Marg,
Ministry, Mumbai 400 032

Subject - Hearing process of objections received on cases received by the Tree Authority Department, obtaining alternative concept drawings in tree felling proposals , and obtaining guidance on the procedure for determining the age of trees .

Reference -1) Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975
2) Maharashtra (Urban Areas) Tree Cultivation and Tree Protection Rules, 2009
3) Order dated 20/09/2013 of May High Court, Mumbai
4) Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees (Amendment) Act, 2021

Proposals are received from citizens / private and government organizations / private construction professionals / various government departments within the Pune Municipal Corporation limits for complete removal / replanting of dangerous trees / trees obstructing development work. Action is taken on these proposals as per the provisions of reference no. 1 to 4 and the process of granting permission to the concerned is done under the control of the Municipal Assistant Commissioner and Tree Officer of the concerned regional office.

After receiving a proposal for complete removal/replantation of dangerous trees/trees obstructing construction work/trees obstructing development work, the following action is being taken by the Tree Authority Department.

1) Proposals are received in the prescribed sample forms C and D.
2) As per the said proposal, the Horticulture Engineer from the Tree Authority shall inspect the site and submit the report to the Assistant Garden Superintendent.
3) Assistant Garden Superintendent reviewed it and send a report to the concerned Municipal Assistant Commissioner and in charge Tree officer.
4) Thereafter, the Tree Officer submits it to the members of the Tree Expert Committee constituted as per the orders of the Hon'ble High Court, Bombay. The expert committee members inspect and submit their report back to the Tree Officer.
5) The tree officer is issuing a public notice in this matter and seeking objections.
6) After receiving objections in the case, a hearing is held and the objections are met.

7) Thereafter, the entire matter along with the inspection report and objections will be forwarded to the Hon'ble Municipal Commissioner / Hon'ble Tree Authority Committee, for approval.
8) After getting the approval of the Hon'ble Municipal Commissioner / Hon'ble Tree Authority Committee, the concerned applicant deposited Rs. 10000/- per tree as Security Deposit against to plantation and preservation of new compensatory plantation and after the payment of security deposit permission is issued.

Section **19 of Chapter 8 of Reference No. 1.** Not with standing anything contained in the relevant law or any other law for the time being in force ,
(*a*) any authority or officer of the urban local authority , who is empowered to give any permission for development of land , shall not give such permission, except with the approval of and subject to the conditions, if any, imposed by the Tree Officer in regarding the preservation or plantation of trees on such land;
(*b*) no completion or occupation certificate in respect of any building shall be issued under the relevant law unless the authority competent to issue such certificate is satisfied that the conditions subject to which permission for development of the land as aforesaid was given have been complied with. " It is stated that, accordingly, prior permission from the Tree Officer is required for land development.

In this regard, in the order of the Hon'ble High Court of Reference No. 3, " 12. Section19 of the Act which is a non-obstante provision makes it clear that permission for the development of land shall not be given except with the approval of and subject to the conditions imposed by the Tree Officer or the Garden Superintendent in regard to the preservation or plantation of trees on such lands. The provision also stipulates that no completion certificate in respect of a building shall be issued unless the authority competent to issue such a certificate is satisfied that the conditions subject to which permission for development was given have been complied with. In view of these Mandatory provisions, the Building Department of the PMC must not issue either a completion or occupation certificate in respect of any building constructed in pursuance of permission for development without the previous approval and sanction of the Tree Officer or, as the case may be, the Garden Superintendent. It has become necessary for the Court to issue these directions since the Building Department of the PMC has issued a circular on 20 December 2011 stating that There is no need to obtain permission/clearance from the Garden Department and that it is for the Building Permission Department to Verify the requirements of plantation of trees while granting a completion or occupation certificate. We clarify that though the grant of a completion or occupation certificate lies within the jurisdiction of the Building Permission Department, the issue as to whether the requirements of the Trees Act have been duly fulfilled, is a matter which must fall within the jurisdiction of the Tree Authority or, as the case may be, the Tree Officer/Garden Superintendent. Hence, before granting a completion or occupation certificate, prior approval of the Tree Authority must be obtained. " It is stated.

Reference No.4 - Government of Maharashtra, Environment and Climate Change Department, Government Decision No. Vriksha A 2021/Pr.No.40/Tan.K.4., Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk, Ministry, Mumbai 400 032, dated 22nd September 2021, as per the notification, in sub-section (2) of section 8 of the principal Act, it is stated that, "Provided that, where it is proposed to fell a large number of trees, an alternative plan drawing along with the number of trees required to be felled for the relevant plan drawing shall be submitted along with the application."

The concerned citizen/construction professional obtains a Pre-Construction No Objection Letter from the Tree Authority Department before approving the construction plan and then, after approving the plan from the Building Permit Department, a proposal is submitted to the Tree Authority Department for complete removal/replantation of trees obstructing the construction.

As per reference no.4, it is mentioned that in cases where a large number of trees are obstructing the construction, the applicant is required to submit an alternative plan along with the application. While submitting a proposal for felling of trees to the Tree Authority Department, the citizen/construction professional submits an approved map to the Municipal Corporation. Therefore, it becomes difficult to take action regarding the re-submission of an alternative plan. Since one map has been approved, even if the concerned submits an alternative plan, it will be necessary to get the alternative map re-approved accordingly.

of Reference No. 4, environmenist citizens in Pune city are objecting to the requirement for the applicant to submit an alternative resolution picture in every case of tree felling. Due to this, there is delay in cases of granting permission for complete removal/replantation of trees.

by various environment-loving citizens/organizations/Right to Information activists/political activists on the cases received by the Tree Authority Department . The following issues are mainly raised in this.

1) A mass hearing of the citizens who object should be organized.
2) The applicant shall submit an alternate construction map in each case of tree felling.
Must be submitted.
3) In every case of tree felling, the objector, the applicant, the engineer and architect of the relevant construction and the tree
A decision should be made only after the authority's officials inspect the joint site.
4) The applicant should provide necessary compensation before cutting down the tree and plant new trees, otherwise permission will be granted.
Don't come.
5) Each hearing will be videotaped by the objector.
6) The Tree Authority Department does not use scientific methods to determine the age of trees.
7) Hon'ble Municipal Commissioner is the Chairman of the Tree Authority Committee and also the Municipal Commissioner, Pune.
The Municipal Corporation is also the head of the corporation. Both the issues are creating a conflict, and through them the trees
The right decision is not being taken regarding granting permission by saving it. Hon. Municipal Commissioner Administrative
They make decisions in favor of the department.

However, reference no.4 - Government of Maharashtra, Environment and Climate Change Department, Government Decision No. Vriksha A 2021/Pr.No.40/Tan.K.4., Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk, Ministry, Mumbai 400 032 dated 22 September 2021, has made provision for using the following three methods to determine the age of trees.

To determine the age of trees as per sub-clause (vi) of clause (a) of sub-section (3) and clause (b) of sub-section (5) of section 8 of the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975 Notification regarding criteria and methods	
A.S.	**Method**
1)	(i) If written records of trees are available, the age of the trees, the year of planting the trees or the Can be determined based on available records stating age. Or (ii) If written records are not available, the age of the trees shall be determined by recording the affidavits of witnesses. It can be done.
2)	Multiplying tree diameters by species-specific growth factors 1) Measure the circumference of the trees using a measuring tape at a height of about four and a half feet from the ground. Measure (in inches). 2) Using the circumference to calculate the diameter (in inches) of trees. (The formula for finding the diameter is:- Diameter = Circumference divided by 3.14) 3) Calculate the estimated age of trees by multiplying the diameter by the growth factor. For example, a tree with a circumference of 20 inches and a growth factor of 3.0 • Diameter = 20/3.14 = 6.369 • Age of tree = diameter x growth factor = 6.369 x 3= 19.108 • That means the age of the trees is 19 years.
3)	Based on a method involving the use of an increment borer. Since this method is new, it should be implemented under the expert guidance of local forest officials until the local tree authority develops the skills.

Many environment-loving citizens have raised objections regarding the incorrect determination of the age of trees in the inspections conducted by the Horticulture Engineers of the Tree Authority Department; as a result, the cases remain pending. However, when the various cases received by the Tree Authority Department are inspected on site, many difficulties arise in determining the age of trees as per the above method.

- While determining the age of trees as per Method No. 1, records of trees are not available, however, determining the age by recording the testimony of citizens will not be a joint effort. It is also necessary to consider the validity of the information received from citizens.
- According to Method No. 3, the Increment Borer is a new method, and the possibility of objections from environmentally-friendly citizens regarding the use of this tool, which is considered to be harmful to trees, cannot be ruled out.
- According to method no. 2, it is possible to take action through the Tree Authority Department, but it is necessary to have official information about the growth factor of all the trees existing within the Pune Municipal Corporation limits.

Environmentally-loving citizens within the Pune Municipal Corporation limits have also filed a Public Interest Litigation (PIL) in the National Green Tribunal, Western Division, Pune Bench, as well as the High Court, Mumbai regarding the above issues. At present, the hearing of the contempt petition No. 480/2024 is underway in the High Court, Mumbai.

Subh, it is my humble request to seek your guidance on the following matters after reviewing the above matters.

a) There is not enough clarity in the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975 regarding hearing of objections received in cases of complete removal/replantation of trees and the action to be taken. Guidance should be given regarding the nature of registering objections on cases received with the Tree Authority Department and the process for hearing them/rejecting objections.

b) Guidance should be given on whether an alternative resolution drawing is required for every case of obstruction to construction received by the Tree Authority Department or how?, and the minimum number of trees for which an alternative resolution drawing must be submitted by the applicant.

A) As per the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees (Amendment) Act, 2021, it is necessary to plant compensation trees equal to the age of the trees to be felled. But according to the said ratio, sufficient space is not available for planting new compensation trees. Therefore, it is not appropriate to plant trees equal to the age of the trees for compensation tree planting. For this, it is necessary to take the basis of the carbon sequestration formula. Accordingly, it will be appropriate to determine the number of trees for compensation tree planting. It is requested to get necessary guidance in this regard.

Warm Regards,

(Dr.Ashok D.Ghorpade)
Chief Park Superintendent
and Member Secretary,
Tree Authority
Pune Municipal Corporation